

<p>25. únor 2017 29. švat 5777 šabat začíná v 17:17 mincha od 12:42 havdala v 18:26 Erev Roš chodeš</p>		<p>משפטים</p> <p>5777</p> <p>Mišpatim</p>
--	---	--

Shrnutí paraši (TAL AM)

Nebojte se hebrejštiny!

Přečtěte si, nejlépe s dětmi, následující věty. Pokud je ve větě chyba, najděte ji.

Podle odpovědí doplňte větu pod tabulkou.

NACHON? LO NACHON?	Ano כן	Ne לא כן
Na hoře Sinaj učil Bůh Mošeho zákony MIŠPATIM.	N	T
Bůh přikázal, že každý, kdo poškodí jiného člověka (zraní ho, zlomí mu ruku JAD atp.), bude potrestán trestem smrti.	R	E
Bůh přikázal, že každý, kdo poškodí majetek RECHUŠ jiného člověka, musí spáchanou škodu uhradit penězi.	U	A
Bůh přikázal příkazy MICVOT mezi člověkem a Bohem, například nesloužit modlám.	T	L
Bůh přikázal příkazy mezi lidmi, například neutiskovat cizince, který se připojil k židovskému národu GER, nebo sirotka či vdovu.	I	O
Bůh přikázal příkazy týkající se spravedlivého soudu – soudce ŠOFET se má slitovat nad chudým člověkem.	M	S
Bůh přikázal příkazy týkající se času ZMAN, například povinnost putovat třikrát ročně do chrámu na poutní svátky Pesach, Sukot a Chanuku.	Š	K
Moše sdělil Boží příkazy lidu a ten odpověděl NAASE VENIŠMA, neboli budeme tak konat a budeme poslouchat.	V	N
Bůh uzavřel s židovským národem smlouvu BRIT a lid obětoval Bohu oběti.	A	E
Moše vystoupal na horu HAR Sinaj, kde strávil sto dní.	S	T

Bůh nám přikázal _____ cizince, protože jsme sami byli cizinci.

Kuchyňský koutek

Jedním z hlavních principů košer stravování je oddělování masitého a mléčného jídla. Dvakrát v knize Šmot a jednou v knize Devarim se můžeme dočíst, že nemáme „vařit kůzle v mléce jeho matky“. (AL TEVAŠEL GEDI BECHALEV IMO). Z trojího opakování rabíni vyvozují tři různé zákazy – zákaz vařit, zákaz jíst a zákaz mít prospěch ze směsi masitého a mléčného jídla.

Kůzletem se nemyslí jen mládě kozy, ale každý domestikovaný savec. Jinými slovy Tóra zakazuje míchat maso libovolného „košer domácího zvířete“ s libovolným „košer mlékem“. O kůzleti v mléce Tóra hovoří, protože se jednalo o tehdy běžnou praxi. (Mimořádně Tóra často užívá velmi konkrétní příklady pro zcela univerzální pravidla – trkající býk, ačkoliv škodu může napáchat každé zvíře, pod nákladem klesající osel atd.)

Existuje velmi mnoho názorů na smysl tohoto zákazu. Podle jedněch je nesmírně kruté uvařit mládě v mléce matky, která mu dala život, a aby se tak nemohlo stát, zakázala Tóra směs jakéhokoliv masa a mléka. Jiní argumentují zdravotními aspekty. Rambam za zákazem vidí temné pohanské rituály starověku. Podobný názor má i Sforno, podle kterého bylo zvykem si podobným rituálem zajistit dostatek úrody a zvěře. Kabala vnímá mléko jako symbol milosti a maso jako symbol přísnosti – dva Boží projevy, které není radno mísit. Na každý pád je třeba připustit, že Tóra smysl nesdílí a tradice (veškerý) kašrut řadí do příkazů, které nelze prostou logikou uchopit. Košer jíme prostě proto, že je to Boží příkaz, neboli CHOK.

Právě pro určitou vágnost příkazu rozhodli rabíni o vymezení jeho bezpečných hranic pomocí dalších omezení. Asi i proto, aby si nevzdělaní lidé nemysleli, že jde jen o to nešťastné kůzle a mléko *jeho* matky. A tak rozšířili zákaz i na divoká zvířata a ptactvo. Zakázali konzumaci i nevařených směsí. Stanovili dobu, po kterou musíme po konzumaci masa čekat, než si dáme mléčné jídlo. A dokonce zakázali, aby u jednoho stolu bylo zároveň pojídáno masité a mléčné jídlo (různými lidmi).

Jak dlouho se má po masitém jídle čekat? V Talmudu se dočítáme, že Mar Ukva čekal „do dalšího jídla“. Podle většiny komentátorů tedy čekal šest hodin, protože tehdy učenci typicky nesnídali, první jídlo jedli až před polednem, a pak až (za šest hodin) večeřeli. Menšina rabínů se domnívá, že se má čekat hodinu, případně tři hodiny. Pokud má někdo jasnou rodinnou tradici čekat hodinu (nebo tři), může se jí zcela legitimně držet. Ostatním nezbyvá než čekat šest hodin.

Děti nemusí mezi masem a mlékem čekat. Tříleté a starší děti by měly postupně dodržovat určitý odstup mezi masem a mlékem. Od šesti let je již možné čekat delší (i plnou dobu). V případě potřeby stačí, aby i devítileté děti čekaly třeba jen hodinu.

Pavel Král: Dobré rady nad zlato

Když se řekne judaismus, jednou z obvyklých asociací je množství příkazů a zákazů. Od první kapitoly knihy Berešit až téměř do konce paraši Jitro je Tóra příběhem začínajícím stvořením světa a končícím (prozatím) třetím měsícem po odchodu z Egypta. Ale stejně jako v životě jednou končí období pohádek a příběhů a začínají povinnosti, i sdělení, které nám přináší Tóra opouští narativní styl a bez varování začíná s příkazy, zákazy a pravidly. Vrátime-li se ještě (do předchozí paraši) k Desateru, můžeme si položit otázku, jak je vlastně seřazeno. Podle lubavičského rebeho jsou jeho příkázání seřazena vzestupně podle důležitosti. Pokud akceptujeme tuto logiku, snadno pochopíme sdělení paraši Mišpatim. Říká nám, že v judaismu je klíčové to, jak se chováme k jiným lidem. Učí nás, že všichni lidé mají stejná práva a porušení práva jiného člověka či nespravedlnost, jíž se vůči němu dopustíme, vede k trestu. Jsme jako na počátku školy. Ještě jsme se nezačali doopravdy učit, zatím se jen dozvídáme, že chceme-li do školy chodit, musíme být uctiví a slušní nejen k učitelům, ale hlavně ke svým spolužákům. Bez toho pro nás není ve škole místo. Judaismus nehlasá rozdílu mezi "státem a církví", neříká, že povinnosti k Bohu jsou víc, než povinnosti k ostatním lidem. Naopak. Pořadí příkazů a zákazů nás vede k tomu, že až poté, co se naučíme vycházet s lidmi, jsme hodni toho, abychom se učili vycházet s Bohem.

Rav Jaron Ben David: Dýmová clona

Každý, kdo kdy pozoroval hustý temný dým valící se z hořícího lesa, chápe, že není rozumné ani zdravé se k požáru přibližovat. Z podobného důvodu mají na sobě varování krabičky cigaret a zahulené hospody. Přesto musel Bůh Židy opakovaně varovat, aby se nepřibližovali k hoře Sinaj. Třikrát jsme se to dozvěděli v předchozí paraše (Jitro) a i naše paraša (Mišpatim) nám sděluje, jak Bůh říká Mošemu: „Vstup jen ty, oni ať se nepřibližují.“ A zase: „Lid ať nevstupuje s tebou.“ Přes tento univerzální zákaz však má, podle paršat Jitro, s Mošem k vrcholu hory zamířit jeho bratr Aharon. A podle naší paraši dokonce Moše, Aharon, Nadav, Avihu a sedmdesát starších (ZKENIM). A ve finále se dočteme, že se na Sinaj vydal „Moše a jeho žák (služebník, panoš či asistent) Jehošua.

Podle Rambana vystoupal Moše na horu Sinaj v rámci dvouparaši Jitro a Mišpatim celkem třikrát. Přitom poradí, o kterém se Tóra zmiňuje, není chronologické (pokud víte, co to znamená :)). Z toho vyplývá, že Moše šel na Sinaj pokaždé s jiným doprovodem. Jednou s Aharonem, podruhé s Aharonem, jeho syny a vybranými představiteli lidu a nakonec s Jehošuu, který ovšem počkal na svého učitele pod vrcholem hory, nevstoupil do mračen a trpělivě čekal čtyřicet dní a čtyřicet nocí. Čím se liší jednotlivé výstupy, že měly pokaždé jiné spoluúčastníky?

Již v okamžiku, kdy Bůh hovořil k Mošemu z hořícího keře (před jeho návratem do Egypta z midjanského exilu), řekl toto: „A vyvedeš lid z Egypta a budete sloužit Bohu na této hoře.“ O jaké službě (AVODA) se zde mluví? Raši vysvětluje, že se tím míní Darování Tóry, které čeká na syny Izraele jako odměna. Přitom ale zůstává nejasné, proč by se mělo přijetí Tóry označovat jako „služba“? Logicky se tedy dá vyvodit, že Raši nemá na mysli ono slavné sdělení Desatera z předchozí paraši, ale píše o uzavření smlouvy popsáném v paršat Mišpatim, při kterém se Židé zavázali dodržovat Tóru (NAASE VENIŠMA), přičemž slavnostně obětovali oběti, které představují „(boho)službu“, o které Bůh s Mošem hovořil.

Takže si to můžeme shrnout. U hory Sinaj se tedy odehrály tři různé události. MAAMAD HAR SINAJ – čili jednorázové zjevení, kdy na chvílku dosáhli všichni Židé úrovně proroků a viděli a slyšeli, jak Bůh sděluje své příkazy. Kolik příkazů? Dva. „Já jsem tvůj Bůh...“ a „Nebudeš mít jiných bohů...“. Takto do lidské řeči a fyzického světa převádíme to, co se národu podařilo v jeho nejvyšším vzednutí postihnout. Druhou událostí je MATAN TORA, čímž myslíme přijetí příkazů. V první fázi jen deseti příkazů tzv. Desatera a následně všech micvot, které Bůh Mošemu během čtyřiceti dní sdělil. Třetí událostí je BRIT neboli smlouva, o které se dočítáme na konci naší paraši, kdy všichni pronesli onu známou formulku NAASE VENIŠMA (učiníme a vyslechneme) a přinesli slavnostní oběti na důkaz uzavření smlouvy. Jistěže jde o vzájemně provázané události, protože první dva příkazy jsou součástí celku 613 micvot a smlouva se týkala plnění příkazů Tóry, ale jde o tři oddělené momenty.

A každý moment znamenal pro Mošeho jeden výstup na horu Sinaj. S Aharonem vystoupal k uzavření smlouvy, jejíž součástí byly i oběti (proto Aharon, budoucí velekněz). Celonárodní prorocké zjevení si vyžádalo výstup širšího výběru z národa. K přijetí příkazů vystoupal Moše s Jehošuu, který na půli cesty vyčkal, jak se dodnes učíme v Míšně (Avot): „Moše přijal Tóry na Sinaji, předal ji Jehošuuvi...“

Slavnostní uzavření smlouvy, které popisuje Tóra na konci naší paraši, se v realitě odehrálo v rámci události, které nám představila již paršat Jitro. Tóra ji ale uvádí zvlášť. Zdá se, že v paršat Jitro čteme události „z Božího pohledu“, zatímco v naší paraše čteme o tomtéž z pohledu lidu. Proto je v

paršat Jitro důraz na „zjevení“ a Desatero, zatímco v paršat Mišpatim se popis více věnuje podřízení se Boží autoritě, smlouvě, krvi, oltáři a obětem a NAASE VENIŠMA. V paršat Jitro není ani slovo o Nadavovi a Avihovi, ani o sedmdesáti starších lidu. A v naší paraše zase není nic o tom, co bylo *slyšet* v průběhu onoho slavného zjevení, jen se dočítáme o tom, co bylo *vidět*.

Učenci v Talmudu říkají, že MAAMAD HAR SINAJ byly jakési zasnuby. Z halachy víme, že je to muž, kdo si „zasvěcuje“ při KIDUŠIN svou budoucí ženu. (V našem případě si Bůh zasvěcuje svůj budoucí národ). Přesto platí, že si není možné zasnoubit ženu proti její vůli. Proto není popis Darování Tóry v paršat Jitro kompletní bez zrcadlového obrazu téhož, který pozorujeme v paršat Mišpatim, kdy židovský národ Bohu přikývl oním NAASE VENIŠMA.

Společenská rubrika

26. února 1886 se v Čimelicích narodil orlický kníže **Karel V. Schwarzenberg**, který tragicky zahynul i se svou dobou na srbské frontě v létě 1914, na počátku První světové války.

Tento Daf byl sepsán s pomocí dvou hrníčků kávy černější než havraní křídla jako soukromá aktivita s pomocí různých dostupných zdrojů, z nichž je možné jmenovat drašot rav Ben Davida, internetové stránky chabad.org, Portal Daf-Yomi a texty programu TalAm. Za případné chyby a překlepy se omlouvám.